

المعهد العالمي للفكر الاسلامي

١٤٠١هـ - ١٩٨١م

زنجیرەی پرۆگرامگەرایی ئیسلامی (١)

قەیرانی عەقڵی موسڵمان

د. عبدالحميد احمد ابوسليمان

43091

Preview sample - page 1 of 6 - Soran University Academic Digital Library

ترجم الكتاب عن النسخة العربية ـ الطبعة الثالثة لعام ١٤١٤هـ / ١٩٩٤م
الى الكردية.
عدد النسخ المطبوعة: ١٠٠٠ نسخة.

ئەم پەرتووکە وەرگێڕدراوەتە سەر زمانی کوردی لەچاپی سێیەمی نوسخە
عەرەبییەکەیەوە سالّی ١٤١٤ك/١٩٩٤ز.
تیراژ: ١٠٠٠ دانە

أشرف على مشروع الترجمة: د. صلاح عزيز
مطبعة: پەیڤ – السليمانية
طبع الغلاف : مطبعة ژيان – أربيل
رقم الايداع: (٩٢) لسنة ٢٠٠٠

سەرپەرشتی پرۆژەی وەرگێڕان لەعەرەبییەوە بۆ کوردی:
د. سەلاح عەزیز
چاپخانەی: پەیڤ – سلێمانی
چاپی بەرگ : چاپخانەی ژیان – هەولێر
ژمارەی سپاردن: (٩٢) ی سالّی ٢٠٠٠

ئەو نوسین و توێژینەوانەی کە پەیمانگە دەری دەکات
بۆ ڕاو ئیجتهاداتی نوسەرەکانی دەگەڕێتەوە

پەیمانگەی جیهانی بۆ هزری ئیسلامی
ڤیرجینیا ـ ڤیرجینیا ـ وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا

Preview sample - page 2 of 6 - Soran University Academic Digital Library

ناوەرۆك

- دەركردن: وتەیەکی پێویست: پەیمانگەی جیهانی بۆ هزری ئیسلامی... ١٣
- پێشەکی دانەر ١٨

بەشی یەکەم

تەنها ڕەسەنایەتی ئیسلامی هاوچەرخ چارەسەرە

یەکەم ـ دەرچەی چارەسەر: ڕا پەڕین لە دەرچەی ڕەسەنایەتییەوە ٣١

١. ڕێگە چارەی بیانی ٣٥

٢. چارەسەری کلاسیکی مێژوویی ٤٤

٣. دەرچەی ڕەسەنایەتی ئیسلامی هاوچەرخ ٤٩

دووەم ـ ڕەگی مێژووی ئەم قەیرانە ٥٤

١. گۆڕانی بناغەی سیاسی: دەشتەکییەکان و ناڕاوەو ڕوخانی جێنشینە ڕاشدەکان ٥٤

٢. لێك ترازانی نێوان سەرکردایەتی هزری و سەرکردایەتی سیاسی ... ٥٧

سێیەم: ناوەرۆکی قەیرانەکەو بوارەکانی ڕاستکردنەوەی ڕێڕەو ٦١

١. قەیرانی هزر نەك قەیرانی عەقیدە ٦١

ا. لەچاوگەکانی بەها ئیسلامییەکان لە قورئانی پیرۆزدا..... ٦٦

ب. سوننەت پراکتیك و پشتگیرییە بۆ قورئان ٧٢

ج. جیاکردنەوەی نێوان دۆزی هزرو هۆکارەکان لەگەڵ دۆزی بەهاو مەبەستەکان ٧٦

٢. دابڕانی هزری زەمینەی دۆگمایەتیو لاساییکردنەوەو دواکەوتنە... ٧٨

بەشی دووەم

پڕۆگرامی کلاسیکی بۆ هزری ئیسلامی: ڕەخنەو هەڵسەنگاندن

١. بنەماکان: پێناسەو ڕوونکردنەوە ٨٦

Preview sample - page 3 of 6 - Soran University Academic Digital Library

٢. زیندە بە چالکردنی زانستە کۆمەلایەتییەکان ٩٤
٣. کەلتورمان: سامانی دوینێیەو تێشووی کاروانو پەندی ئایندەیە ١١٥

بەشی سێیەم

پرۆگرامگەرایی هزری ئیسلامی: رێساکان و بنچینەکان

١. چوارچێوەی (پرۆگرامگەرایی) بیری ئیسلامیو زانینەکانی: تەواو کارێتی نادیارو دیار..... ١٢٨
٢. سەرچاوەی هزرو پرۆگرامگەرایی ئیسلامی: نیگاو عەقڵو گەردوون ... ١٣٦
٣. دەرچە بنچینەییەکانی پرۆگرامگەرایی ئیسلامیو هزری ئیسلامی..... ١٥٠
ا) یەکتایی (الوحدانیە) ١٥٠
ب) جێ نشینایەتی (خەلافەت) ١٥٢
ج) بەرپرسیاریەتی رەوشتی ١٥٤
٤. چەمکە بنچینەییەکانی پرۆگرامگەرایی ئیسلامی ١٥٨
ا. ئامانج گەرایی لەبەدیهێنانو بووندا ١٥٩
ب. بابەت گەرایی حەقیقەتو پێگە رێزەیی لەو بابەتیەدا ١٦١
ج. سەربەستی لەبڕیارو ویستدا ١٦٥
یەکەم. رەهەندی سەربەستی لەعەقیدەدا..... ١٦٦
دووەم. رەهەندی سەربەستی لەفکردا..... ١٦٩
سێیەم. رەهەندی سەربەستی لە بەجێهێنانی کۆمەلایەتیدا..... ١٧١
د. هەموایەتی لە تەوەککول دا..... ١٧٥
هـ. سەبەبییەت لەبەجێهێنانی کردەی مرۆییدا ١٧٩
٥. تایبەتمەندێتییەکانی پرۆگرامگەرایی هزری ئیسلامی: گشت گیری لەپرۆگرامو لەمۆکاردا ١٨٢

Preview sample - page 4 of 6 - Soran University Academic Digital Library

بەشی چوارەم

پرۆگرامی ئیسلامی و پێداویستییەکانی بنیاتنانی زانستەکانی ژیاری ئیسلامی

١. پۆلێن کردنی دەقە ئیسلامییەکان ١٩٦

٢. گشتگیری دیدی شارستانیانە ١٩٨

٣. پێشەکییەکانی زانستە کۆمەڵایەتییەکان ٢٠٢

ا. رەهەندەکانی بوونی ئینسانی ئیسلامیانە: یەکەیەکی هەمووانەیی و فرەییەکی تەواوکاری ٢٠٨

ب. خواست و مەبەست لەسیستمی گەردوون و ژیان ٢١٤

ج. بابەتی بوونی حەق و حەقیقەت لە مۆرکی دەروونەکان و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییە مرۆییەکاندا ٢١٥

بەشی پێنجەم

لە پێشەکییەکانی زانستە کۆمەڵایەتییەکاندا

١. ئیسلامییەت و زانستی پەروەردە ٢٢٥

٢. ئیسلامییەت و زانستی سیاسەت ٢٣٨

٣. ئیسلامییەت و زانستە تەکنەلۆژییەکان ٢٥٤

بەشی شەشەم

ئیسلام و ئایندە

١. ئایندایەتی بینای نەتەوە ٢٦٥

٢. ئیسلامییەت و دامەزراوە زانستییەکان ٢٧١

٣. ئایندەی کاروانی مرۆڤایەتی ٢٧٨

- کەواتە: ئیسلامییەت دۆزی نەتەوەیە ٢٨٥

Preview sample - page 5 of 6 - Soran University Academic Digital Library

ئەم کتێبە

ئەگەر کارە فیکرییەکان بەپێی بایەخی ئەو دۆزە بپێورێت کەدەیانخاتەڕوو لەگەڵ ئەو پرۆگرام و ئامانج و مەبەستانەی پێوەی پابەندەو لێی کەوتوەتەرە ، ئەوا کتێبی (قەیرانی عەقڵی موسڵمان)ی بێپیاری ئینتسلامی(دکتۆر عبدالحمید احمد) یەکێکە لەگرنگترین ئەو بەرووبومانەی کەعەقڵی موسڵمانانی هاوچەرخ لەم چەند ساڵانەی دواییدا پێی کەیشتووە لەرووی دۆزی قەیرانی نەتەوەی ئیسلامییەوە ، و دووبارە دارشتنەوەی عەقڵی موسڵمان بەپێی تێروانینێکی ئیسلامیانە .

کتێبەکەش دەچێتە ناو ناسینی دۆزی عەقڵی موسڵمان و ئەو تەنگ و چەڵەمانەی دچاری بۆتەوە ، لەگەڵ ئەو ئەخۆشییەی کەڕووی کردۆتە شێوازو بەبێهێنانە پرۆگرامێکەی ، ئەوەش بەهۆکارێکی سەرەکی دادەنرێت بۆ بەرتەسک بوونەوەی رۆڵی شارستانێتی ئەتەوەو داڕوخانی بیناکەی و تێك ڕمانی دامودەزگاکانی ، کتێبەکەش بەم جۆرە دەروازەیەکی نوێ والا دەکات بۆ گفتوگۆ کردن لەنێوان سەرکردەکانی هزرو رای موسڵمانان بەبارەت بەچۆنێەتی چوونە دەرەوە لەبازنەی چارەسەری کلاسیکی و خۆراوایەکان کەبەدرێژایی چەند سەدەیەکی ئەم دواییانەی مێژووی موسڵمانان دووبارە دەکرێنەوە .

پرۆگرامی ئەم کتێبەش سەندە لەسەر گەران و وردبوونەوەو تێڕوانینێکی گشتگیرانەی رێك و پێك ، بەشێوەیەك دەروانێتە نەتەوەی ئیسلامی کەسەرانسەر هەموی بگرێتەوە هەر لەسەرەتای پەیدابوونیەوە ، ئینجا بەوردی سەرنجی مێژووەکەی دەدات . لەو روانگەیەوە کەیەکەیەکی نۆرگانیی زیندووی کاریگەر لەنێوان بەشەکانی و نەوەکانیدا هەیە ، پاشان چارەسەگیری بەدرای هەڵکەوتی (شوێن و کات)و دیاردەکانی هێزو لاوازیو هۆیەکانو دیاردەکان و ئەوانەیش کەلەئەوانەوە دەکەونەوە ، لەگەڵ ئەو شتانەش کەلەنێوان نەماندا سەرپا دەبن ، وەك ئەو کارلێکردنەی کەوا لەو ماکانە دەکات کەکەشە بەنەخۆشیەکان بدەن بەشێوەیەکی قوولترو فراوانتر .

کتێبەکەش لەو ڕووەوە گرنگە کەتوانیویەتی بگاتە ئەو ئەنجامە ڕوون و ناشکرایانە، عەقڵی موسڵمانیش هیچ شتێك چارەسەری نەخۆشیەکانی ناکات مەگەر ئەو شتانەی لەناخو ناوەڕۆکەوە ڕیشەکێشی ماکەکان دەکات وەك (ئیسلامییەتی گشتی)و (ئیسلامییەتی پرۆگرام)و (ئیسلامییەتی مەعریفە) کەئەمانەش لەئیسلامیەتی مەبەستو ئامانجەکانەوە هەڵقوڵاون و دەنە سایەی هێنانەدی ئیسلامییەتی ڕەفتارو پەروەردەو ئیسلامییەتی دامودەزگاکان.

ئەو (ئیسلامییەت)ەی لێرەدا مەبەستە (ئیسلامییەتی سەردەم)، واتا: هزرو تێروانین و کار لەڕوانگەیەکی ئیسلامیو سەرچاوەکانی سروش و عەقڵ و گەردوونەوە بێت و لەسەر ئەرانە بنیات نرابێت،و مامەڵەو هەڵسو کەوت لەگەڵ واقیعی هاوچەرخو پێشبڕکێ هاوچەرخەکانیدا بکات و لەبازنە بەتاڵەکانی لاسایکردنەوەی مێژوویی و لاسایکردنەوەی بیانی وازبهێنێت کەئەوسەر ژۆر جەخت لەسەر دووپات نەکردنەوەو ئەو ئەزموونانەی مێژوو دەکاتەوە کەناکامەکانیان شکستیو تیاچوون بووە.

کتێبەکە گرنگە بۆ خوێنەری موسڵمان، چونکە ئەم کتێبە مەبەستێتی کەناسنامەی تاکی موسڵمان بگەڕێنێتەوە بۆ ئەو تاکە لەگەڵ توانا کانیدا سۆ بپرکردنەوەیەکی داهێنەرانەو دەیەوێت کەوزەو رۆڵی پێشەوایەتی کردن بۆ نەتەوە بگەڕێنێتەوە، تابتوانێت بونیادی پرۆگرامی زانستی پەروەردەیی و دامودەزگا کۆمەڵایەتییەکان و ڕاستکردنەوەی ڕەوگەی شارستانیەتی مرۆیی هاوچەرخ لەناخی خودی خۆی جیهانی دەروبەری داو سنوریك دابنێت بۆ ئەو هەڵدێرانەی کەزۆربەی نەتەوەکانی جیهان لەم ڕۆژگارەدا تیی کەوتون لەئەندێشەو خەوو پەژارە کەهەرەشە لەقەرارەو بونی مرۆڤو ناوەدانی دەکات بەنیاچوون و وێرانی.

کتێبی (قەیرانی عەقڵی موسڵمان) کتێبێکی گرنگە چونکە بایەخی بێپیارانی نەتەوە بەڕوکاری، تێڕوانینی گشتی زانستی شیکارییانەی نازایانەی ڕێك وپێك ناڕاستە دەکات سەبارەت بەچارەسەرکردنی قەیرانی نەتە بەشارێگەی چاکسازی بۆ ئەوەی ڕێگەچارەسەرەکان بەردەوام لەژێر هەڕەشەی بەرهەڵستکاریدا نەخۆن سەرهەڵی نەو دڵسۆزیو تێکۆشانەش کەلەپاڵیاندایە.

ئەم کتێبە خوێندنەوەیەکی هەنوکەیی بەسوودە بۆ هەر کەسێك لەسەرەڕێی کاروانی سەرکر بۆ هەموو بێپیارو ڕۆشنبیرێکی موسڵمان، لەهەمان کاتدا بانگەشەیەکە بۆ هەموو دڵسۆزێك تا، لەمیانەی تێڕوانینێکی ئیسلامیەتی هاوچەرخانەوە لەسەر ئەو بناغەیەی کەتەنها نەوەش ڕێگەی دەستپێکردنی کاروانێکی نوێی چرا هەڵگر بۆ ئەم نەتەوەیەو بۆ گەلەکانی نەتەوە بەگشتی لەهەموو ناوەدانی ئەم زەمینەدا بەپشتیوانی خوای گەورە.

Preview sample - page 6 of 6 - Soran University Academic Digital Library